

ME BTK MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM SZAKOS ZÁRÓVIZSGA TÉTELSOR a rövid ciklusú magyartanári képzésben résztvevő hallgatók számára

A 2. számú mintatantervet végző hallgatók számára

Nyelvtudomány

1. Ismeretek a szövegről

A szövegszervezés retorikai szintjei és eljárásai (invenció, diszpozíció, elokúció)

2. A magyar nyelv története

Ismertesse a magyar nyelvtörténet korszakolását Bárczi-Benkő-Berrár (1986) és Kiss-Pusztai (2003) eltérő felfogásában!

3. A nyelvi szintek grammatikája

Mutassa be, hogy az egyes nyelvi szintek elemei hogyan töltik be funkciójukat a nyelvi jelek mondattá szerkesztésében!

4. A nyelvleírás újabb irányzatai

Pragmatika és a beszédaktusok elmélete

5. Nyelv, kultúra, társadalom

A kulturális nyelvészet alapvetései

6. Dialektológiai és szociolingvisztikai propedeutika

A nyelvváltozatok

7. Diskurzuselemzés

A diskurzuselemzés mint nyelv-, irodalom- és kultúratudományos diszciplína

Irodalomtudomány

1. Verstan

Az időmértékes, a hangsúlyváltó és az ütemhangsúlyos verselés alapfogalmai; a rím fogalma és fajtái, rímképlettek; a magyar és világirodalom klasszikus sor- és strófaszervezései

2. Fordítás és irodalom (A kultúraközvetítés problémája)

A fordítástudomány nyelvészeti és kulturális ágának viszonya és eltérő lehetőségei

3. Irodalmi komparatiztika

A német és angol romantika bemutatása, egy-egy mű elemzése és szerző bemutatása, (J. W. Goethe, E. T. A Hoffmann, Henry James, Keats, Blake, Coleridge vagy szabadon választott szerző és művei) alapján

4. A verbális és a vizuális művészetek kapcsolata

Mítosz és irodalom — a mítosz mint irodalom és képzőművészet: átértelmeződések és jelentésképződések szabadon választott példákkal

5. Műfaj- és eszmetörténet

Közösségi identitásformák, nemzetfogalmak és politikai beszédmódok a XVIII–XIX. századi magyar irodalomban

6. Műelemzések a 20. század második felének szövegeiből

Mutasson be néhány ellentmondásos értelmezésű művet a 20. sz. második feléből! Említsen eseteket, ahol a saját értelmezése eltér a tankönyvekben, szakirodalomban szokásostól!

7. Az irodalom nyelvisége

Mi a posztmodern irodalom? Mutasson be két posztmodern világirodalmi művet és szerzőjét (Paul Celan, Thomas Bernhard, Sylvia Plath, W. G. Sebald, Elfriede Jelinek, Herta Müller vagy szabadon választható szerző és műve)!

8. Az irodalom és a társművészetek medialitása

Médeia–interpretációk: a Médeia-téma drámában (Euripidész, Seneca, Corneille), regényben (Lj. Ulickaja), filmen (Pasolini) és színpadon (Euripidész Médeiája Zsámbéki Gábor rendezésében)

A 3., 4. és 5. mintatantervet végző hallgatók számára

Nyelvtudomány

1. A kommunikáció fogalmának értelmezési lehetőségei; a kommunikáció formái, fajtái, típusai; a kommunikációs szerkezet.
2. A nyelv és a társadalom kapcsolatának vizsgálati lehetőségei. A szociolingvisztika kutatási területei, módszertani elvei.
3. A dialektológia és a dialektus fogalmának értelmezése. A nyelvjárások kutatásának módszertana. A magyar nyelvjárási régiók.
4. A magyar nyelvtörténet korszakolása (eltérő felfogások, középiskolai tantervi vonatkozások).
5. A magyar szókészlet eredetbeli rétegeinek összegző leírása. Egy kiválasztott eredetbeli réteg tüzetes ismertetése.
6. A fonetika és a fonológia alapfogalmainak értelmezése (fonéma, beszédhang, fonémarendszer, fonetikai rendszer, transzkripció, artikulációs konfiguráció).
7. A morféma fogalma, fajtái; morfémarendszerek és szerkezetek.
8. A mai magyar nyelv szófaji rendszere (kitekintéssel a köznevelésre).
9. A mondat fogalma, jellemzői; mondatok osztályozása szerkezetük szerint.
10. A nyelvtudomány általános kérdései: a nyelv mint jelrendszer; a nyelvtudomány fontosabb irányzatai, kutatási területei, módszerei és segédeszközei.
11. Szövegtan: szövegelméletek, szövegszintek; szövegtipológia; szövegalkotás és szövegmegértés.

12. Stílus és jelentés: stíluselméletek és stílus elemzési módszerek; a szemantika fontosabb irányzatai; poliszémia, homonímia, szinonímia; jelentésváltozás.

Irodalomtudomány

A vizsgázó az egyes tételknél feltüntetett választékból szabadon kiválasztott szerzővel / műfajjal / témakörrel kapcsolatos ismeretanyag (beleértve az elvárható szövegismeretet) értelmező kifejtésével teljesítheti a vizsgát.

1. A görög-római irodalom

Választható szerzők: Homérosz, Aiszkülosz, Szophoklész, Euripidész, Arisztophanész, Vergilius, Horatius

2. Az európai dráma és színház

Választható szerzők: Shakespeare, Molière, Racine, Schiller, Ibsen, Csehov, Brecht, Beckett, Ionesco, Dürrenmatt, Pirandello

3. Az európai líra

Választható szerzők: Petrarca, Villon, Hölderlin, Goethe, Byron, Shelley, Keats, Puskin, Baudelaire, Verlaine, Rimbaud, Mallarmé, Whitman, Yeats, Rilke, Apollinaire, Pound, T. S. Eliot, Lorca, Celan

4. Az európai epika

Választható szerzők: Cervantes, Rabelais, Swift, Fielding, Voltaire, V. Hugo, Stendhal, Balzac, Flaubert, Dickens, L. Tolsztoj, Dosztojevszkij, Joyce, Proust, Kafka, Th. Mann, Bulgakov, Musil, Hrabal

5. Műfajok a reformáció és ellenreformáció korának irodalmából

Választható műfajok: históriás énekek; bibliafordítások; prédikációk; zsoltárfordítások és -parafrazisok; vitairatok; a kegyességi irodalom műfajai: imádságos könyvek, elmélkedések; önéletírások és emlékiratok

6. Életművek a régi magyarországi irodalomból

Választható szerzők: Janus Pannonius, Heltai Gáspár, Bornemisza Péter, Balassi Bálint, Szenci Molnár Albert, Pázmány Péter, Zrínyi Miklós, Gyöngyösi István

7. A magyar irodalom intézményrendszerének kialakulása

Választható témakörök: akadémiai mozgalom; nyelv művelés és nyelvújítás; lapok, folyóiratok; a kritika intézményesülése; színi mozgalom; tollharcok, pennacsaták; hivatásosodás és írókultusz

8. A magyar líra I.

Választható szerzők: Csokonai Vitéz Mihály, Kazinczy Ferenc, Kisfaludy Sándor, Berzsenyi Dániel, Kölcsey Ferenc, Vörösmarty Mihály, Petőfi Sándor, Arany János, Vajda János

9. A magyar epika I.

Választható szerzők: Vörösmarty Mihály, Arany János, Jókai Mór, Kemény Zsigmond, Mikszáth Kálmán

10. A magyar dráma

Választható szerzők: Bessenyei György, Kisfaludy Károly, Vörösmarty Mihály, Katona József, Madách Imre, Molnár Ferenc

11. A magyar líra II.

Választható szerzők: Ady Endre, Babits Mihály, Kosztolányi Dezső, József Attila, Radnóti Miklós, Szabó Lőrinc, Pilinszky János, Weöres Sándor, Illyés Gyula

12. A magyar epika II.

Választható szerzők: Krúdy Gyula, Kosztolányi Dezső, Móricz Zsigmond, Márai Sándor, Németh László, Ottlik Géza, Kertész Imre, Esterházy Péter

Nappali és levelező tagozatos képzéseinket illető követelmények minden tekintetben pontosan megegyeznek.